

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben házhöz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével,

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apacza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes számmal 2 k.

Agrár vita.

(—a.) Ugy látszik, hogy mielőtt megkezdene a parlament a husvétii szünetet, belefog a földművelésügyi tárca költségvetésének tárgyalásába s megindul az agrár-vita, melyet jogos kíváncsisággal vár s érthető érdeklődéssel kísér az ország népe.

Régi elcsépelet mondás, hogy Magyarország kiválólag agrikultur, földművelő állam. Ennek a természeti adományokkal oly bőven megáldott országnak a földje annyi gabonát terem, hogy nemcsak saját népét tudja eltartani, hanem évtizedek hosszú során át ellátta búzával a szomszédos országokat Ausztria, Németország egy részét és Angliát, melyeknek kevesebb termőföldet juttatott a gondviselő Isten.

A nagy magyar alföld mint valóságos Kánaán-földje volt ismeretes. Bőven megjutalmazta az az áldott fekete föld a ráfordított munkát és költséget. Csekély munkával, trágyázás nélkül is annyit termelt, hogy kicsi volt befogadására a csűr, a magtár; a házak padlásait is tele rakták vele. A gabona ára pedig a mainak kétszerese volt. Nemcsak a gazdának volt belőle tisztességes jövedelme, hanem jutott a munkásoknak is. Az alföldi napszámos nem cserélt volna a felvidéki telkes gazdával. Jó módnak örvendett az egész lakosság. Egy-egy alföldi város vagy nagyobb falu csaknem zsirjába fuladt. A pótladónak nevét sem ismerték.

Mennyire megváltozott mindez az utóbbi két évtized alatt! Éppen ott ütött

ki a baj, ahol legkevésbé gondoltuk volna. A nagy magyar alföld lett az agrárszocializmusnak szülőföldje, a munkásmozgalmak hirhedt tanyája. A buja föld termése alig ad magának a gazdának tűrhető megélhetést. Az ország pedig csaknem egészen elvesztette jelentőségét az export államok között, sőt megnyitotta sorompóit a román búza előtt. Ennyire juttatott bennünket a kapitalizmus uralma!

Többször foglalkoztunk már e helyen a mezőgazdasági válsággal és annak okai-
val. Kimutattuk, hogy a jobbágy-telek felszabadításához fűzött remények nem váltak be. Nem a felszabadítás volt a baj okozója, hanem a liberális gazdasági rendszer, a féktelen verseny, a korlátlan kereskedelem, a tőke domináló befolyása. A statisztika szomorú adatokkal igazolja a mezőgazdasági válság ijesztő jellegét és akut voltát.

Mit jelent az, hogy a birtokok oly rohamosan cserélik gazdáikat? Ha jól jövedelmezne az a birtok bajosan cserélne oly gyakran gazdát. De mert nem képes már eltartani a föld a vele foglalkozókat, azért iparkodnak szabadulni tőle. Az előbbi birtokos örül, ha vagyonának romjait megmentheti, — avval a városba vonul s más, jövedelmezőbb foglalkozás után néz.

A statisztika erről a birtok-cseréről a következő adatokat nyújtja: 1875-ben 193,568 h. birtok kerül eladásra, 1891-ben 362,947 h. birtok került eladásra a szaporodás tehát 16 év alatt 87%.

Vegyük ehhez a birtokok megterhelését. A legnagyobb teherről, az adóról ezuttal nem szólunk; eléggé érzi minden

birtokos azok rémitő nagyságát. Vegyük most csak a jelzálogi megterhelést, a birtokra felvett adósságokat.

1858-ban a földbirtokra betáblázott kölcsönök összege kitett 120 és fél millió frtot; 1891-ben a magyarországi pénzügyintézeteknél felvett kölcsön 835 millió frtot tesz ki. Ehhez tessék hozzá számítani a külföldi pénzügyintézeteknél felvett kölcsönöket és a váltó adósságokat. Nem találjuk tulzottnak Baross számítását, aki a magyar földre nehezede terhet két milliárdra teszi. E rengeteg összeg utáni kamat — 6%-al számítva — 120 millió frt. Vagyis a magyar gazdák a föld jövedelméből évenként 120 millió frtot tartoznak adni a kapitalistáknak. És mi marad nekik? a munka és a teher. Ők már csak névleges tulajdonosai birtokuknak, — az igazi tulajdonos a tőke.

Nem lehet találobban jellemezni a magyar föld helyzetét, mint azt a magyar agráriusok egyik lelkes vezére, Bernát István tette: »Magyarország zálogba téve.«

A földművelésügyi miniszteriumnak előttünk fekvő költségvetése nem jogosít fel arra, hogy a jelenlegi kormánytól a váltásos helyzet javítására komoly intézkedéseket várjunk. Ez a költségvetés arra a kormányra vall, amely megtagadta hozzájárulását a tavalyi gazdakongresszushoz. Fenntartjuk magunknak a jogot, hogy alkalom adtán részletesen hozzászóljunk a költségvetéshez. Most csak azt emeljük ki, hogy egyszerű másolata az előző évinek. Reformot, irányeszmét hasztalan keresünk a számok között.

Nem szabad azonban elfelejtenünk,

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Epizód.

Irta: Fr. C. Wickede.

— Nemsokára vége lesz ez áldástalan háborúnak, Tom, mert lehetetlen, hogy a déliek tovább is ellentálljanak; a mi csapataink mindenütt győzelmet aratnak. Így beszélt a fiatal, fekete hajú Rómer Richard a nála valamivel idősebb bajtársához, Jenkins Tamáshoz. Rómer Richard erős, körülbelül tizennyolcz éves fiatal ember volt.

— Igazad van, — felelt Jenkins — én is azt hiszem, hogy nemsokára vége lesz az egész dolognak és ismét békében élhetünk.

— Őszintén szólva, már meguntam a dolgot és ha nem törődnek annyit az ügygyel, a melyért fegyvert fogtunk, bizony megszöknék.

— Azt te nem fogod megtenni sohasem, mert tudom, hogy a hazaszereteten kívül más is idelánczol.

— És mi volna az? — kérdezte Rómer szeméivel jelentősegteljesen hunyorgatva. — Talán a becsület vagy a fegyver iránt való szeretet? Nem vagyok olyan hevülékeny, hogy egy darab vasba beleszeressek.

Jenkins mosolygott.

— Tudom, de egy pár kék szembe beleszeresz, miként tudom. És a csók, a melyet e pár szem bájos tulajdonosa neked az elbu-

cszásznál adott, még most is tizenkét hó mulva arczodba kergeti a vért.

A fiatal ember pirulása volt a felelet e szavakra és bizonyította, hogy Jenkins igazat beszélt.

— Nem kell azért szégyelned magad, — kezdé ismét Jenkins, — mert én is ismerem a kis Morris Mollyt és nincs is jobb és szebb leány, mint ő. Azt hiszed talán, hogy nem látam, mikor elbucsznál tőle ott a fűzfa alatt?

— Édes anyámra gondoltam, Tom, mikor az előbb beszéltem. Mily nagy volna bánata, ha beteg, összekaszabolva vagy meglőve jönnek haza.

— Otthon hagytuk mindnyájukat, kik bennünket szeretnek és most meg kell állanunk helyünket. Nekem is nehezemre esett feleségemet, gyermekemet otthagynom — mondotta Jenkins — és ha elesnék, csak a jó Isten volna segítőkés és oltalmazójuk.

— De miért hagytad el szülőföldedet — Tom?

— Engedd meg, hogy inkább tőled kérdezzem meg ezt, mert hiszen te még a törvényes kort sem érted el.

— Igen, de neked van otthonod, családod, a melynek szüksége van fenntartóra, — szóval minden, a mi megelégedetté és boldoggá tehet.

— Természetes, de van hazám is, a mely mindezt nekem lehetéssé teszi, — a szolgáltság ördögét el kell végre pusztítani — bosszúért kiáltott elhullott testvéreink vére — a ve-

szély ily nehéz óráiban nem vonakodhattam attól, hogy szolgálatomat felajánljam a hazának.

— Ugyanez okokból lettem én is katona.

— És azért, hogy Morris Mollynak megmutassad, hogy nem vagy gyáva, — mondotta Jenkins nevetve, a mialatt felvette fegyverét vállára és a szembenálló két ór felé ment.

Lent Georgiában, ott, a hol a Tallaposeé folyó miként a megsebzett kígyó vonul végig, állott a két katona. Bár nem voltak egykoruak, még is jó barátságban éltek egymással. Előttük folyt el a kis folyam, mögöttük pedig hegyek emelkedtek a magasba, a melyeket sűrű erdőségek beittottak. Maga a hely is elhagyatott volt, de elhagyatottságát csak emelte még a csendes éjszaka, a sötét felhők mögé elbuvó hold és a fák leveleit halkán mozgó szél. Természetes volt tehát, hogy az otthon kedves jelenetei jutottak eszükkbe és megemlékeztek azokról, kiket szerettek: a komoly férfiú feleségéről, gyermekéről, az ifju pedig ősz anyjáról, a kinek támasza akart lenni és kedveséről, kinek a bucsuzáskor bevallotta szerelmét. Egész élénken felelevenült előtte az utolsó pillanat. Mert csak egy pillanat volt az egész, a mely alatt felhallatszott a mozdony éles füttyje, — egy meleg kézszorítás, mely többet beszélt minden szónál, egy csók — és ő elvált azoktól, kiket szeretett, hogy résztvegyen a küzdelemben jogért — szabadságért!

Ábrándjaiba elmerülve ment fel és alá a fiatal katona és nehéz szívvel elmerengett a

hogy e költségvetés Festetics gróf elaboratuma. Az ő helyét azóta Darányi foglalta el, aki tulságosan liberális ugyan, de agrarius hajlamainak már is nem egy jelét adta. Eddigi hírek szerint a miniszter mindjárt az első nap, az előadó beszédje után megtartja exposéját. Annál kíváncsiabban várjuk az agrár-vita megindulását.

A bankszabadalom ára.

A kiegyezési kérdések között legnagyobb nehézséget a bankszabadalom megújítása okoz. A bank és a kormány között a legfőbb pontokra nézve eddig nem sikerült megállapodást létesíteni. A főtanács bankszabadalom megújításának nemcsak politikai feltételeit tartja terhesekeknek, hanem túlzottnak mondja a financiális követeléseket is. A magyar kormány propositiói, — mint hírlik — a következők. A szabadalom ne tiz, hanem tizenkét évre adassék. Miután a bank a valuta-rendezés alkalmából érzékszletén ázsio révén 13 és fél milliót nyert, ez a nyereség illesse meg a két államot, illetőleg használtassék fel a 80 milliós adósságnak — a mely most már csak 76 milliót tesz — lefaragására, a mi által az adósság 62 és fél millióra csökkenne. A bank fizessen továbbá évi egy milliót a szabadalom ára gyanánt, azon felül az államok a bank nyereségében ne 7 százalékon, hanem már 4 százalékon felül részesedjenek. Alapul véve a múlt 1895. évi üzleteredményt, ezek szerint a bank köteles volna a 7.01 millió forintot tevő nyereségből 2.67 milliót fizetni a két államnak 2,340.006 forinttal többet mint jelenleg. Ha ez a propositio elfogadtatnék, az államok nyereségei részesedését továbbra is a 80 milliós, illetőleg ezenül már csak 62.5 milliós kölesön lefaragására fordítanák és a tizenkét év elteltével ebből a kölesönből már csak 30 millió forint terhelné a monarchia két államát. A bankvezetőség sokalja ezt a követelést, a melynél csak jóval kevesebbet hajlandó fizetni a bankszabadalomért, noha még így is 5.94 százalék osztalékot fizethetne részvényeseinek. Miután az ellentét nagy és éles, a kiegyezés e pont körül nagyon súlyos akadályokba fog ütközni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A főrendiház ülése.

Budapest, márcz. 26.

Alig 30—35 főrendnek jelenlétében nyitotta meg ma délelőtt Szlávy József koronaőr a főrendiház ülését. Apróbb elnöki bejelentések után tárgyalás alá vették a *phylloxera által elpusztított szőlők felújításáról szóló törvényjavaslatot*.

Az általános vitában először Zichy Nándor gr. szólalt föl, aki azt hiszi, hogy tévedne az, aki a főrendek csekély számából azt következtetné, hogy a javaslat iránt nem viseltetnek kellő érdeklődéssel. De másrészt a bizottságnak imént fölolvastott jelentését is nagyon rövidnek találja. Jobban szeretne volna, ha a szakminiszter fejtette volna ki előbb indokait, melyek a javaslat benyújtására késztették. De miután ez nem történt, kénytelen e nélkül is foglalkozni a javaslattal. Régen kellett volna már ezt a bajt szanálni, s üdvözlö a miniszter törekvését, hogy e nagy bajon segitendő, 1 millió 200,000 forint vett föl a budgetbe. A tvjavaslat első részét örömmel üdvözlö, csak a földosztás módja ellen van kifogása, mely oly hatalmat ad a kormány kezébe, hogy könnyen politikai kegyosztogatásra fajulhat. A tvényjavaslat második részében a hitelnyújtásáról, — üdvözlö a minisztert. Öneki jutott a váltakozó liberális kormányokban legelőször a szerencse, hogy ezt keresztülvigye. De itt is vannak aggályai. Attól tart, hogy a kölesönt nem a felállítandó intézet, hanem a miniszter közege, tehát a földmívelési miniszterium maga fogja megszabni és adni. Azonfelül utópikus gondolatnak tartja, hogy a miniszter látszólagos megterhelése nélkül dolgozik. Az intézmény létre garanciákat nyújt maga az állam, minek tehát földhitelintézet fele intézményt fölállítani, közbeékelni.

(A vita ezen pontjánál Darányi földmívelési miniszter bejelentette Szlávy elnöknek, hogy átmege a képviselőházba, ahol a földmívelési tárczát kezdik tárgyalni, s helyette a pénzügyminiszter fog felelni.)

Gr. Zichy Nándor végül erélyesen tiltakozott azon vádak ellen, mintha ő szocialista vagy kommunista elveket vallana, őt nézeteknek kifejtésének igaz keresztény felfogás vezette. A tvjavaslatot elfogadja.

Elnök: Bejelenti, hogy a földmívelési miniszter távozott, mert a képviselőházban tárczáját kezdték tárgyalni. Helyettesíti a pénzügyminiszter.

Gr. Keglevich István konstatálja, hogy 25 év óta hangoztatja — mindkét házban — azo-

kat a reformokat, melyeket az utóbbi időben végre csakugyan megvalósítanak. Ilyen Kassandra kiáltása volt többek közt a vicinális vasutak reformja is. Ilyen a mai javaslat is. Jogositva érzi tehát magát a kérdéshez hozzá szólani.

A mostani javaslatot rapsodikusnak, elhamarkodottnak mondja. Elitéli az olasz borvám leszállítását, holott az olaszok ezt nem kívánták, mert ők minket bor-exportáló országnak tartottak. Emiatt azonban a francziák is követelik a vám leszállítását, mondván, hogy Magyarország bortermelő ország. Neki tehát nem volna bátorsága a mai vám viszonyok közt bortermelésre gondolni, mert nem bírjuk ki a külföldi borok konkurrencziáját.

Az amerikai vessző soha se fogja a magasabb helyeket benőni. Csak a mélyebb, termékenyebb földben. Ha azt elfogadjuk, akkor sikerülni fog a franczia bortermelési niveaut elérni. Ilyen helyeken a szőlőnek ekével való művelése elkerülhetetlen, mert 50% megtakarítással jár. A javaslat sok pontját örömmel üdvözlö. A kísérletezésnek nem barátja. Tanulni kell és minta-telepeket kell felállítani. Küldjenek ki egy embert Francziaországba, egy másikat Amerikába állandóan, aki folyton értékesítse ottani tapasztalatait. Elfogadja a javaslatot, bár azt hiszi, ez a javaslat is, mint már egy másik, csak papíron fog beválni.

Lukács László pénzügyminiszter: Boesánatot kér, ha netalán válasza nem lesz oly szakszerű, mint lett volna a földmívelési miniszteré. A javaslat nem foglalkozik az általános szőlőtermeléssel, csak a filloxera által elpusztított szőlőkkel, azért a felhozott általános dolgokra nem reflektál. Kétségtelen, hogy hamarabb is lehetett volna a javaslatot benyújtani, de az előtanulmányozásért az előző kormányokat végre is csak dicséret, nem gáncs illeti. Zichyvel szemben kimutatja, hogy a kölesönöket tényleg a bank felügyelete alatt álló kölesönkérő bizottság adja.

A bank jövedelme — a szerződés szerint — annyira le van szorítva, hogy a banknak csak igen kis jövedelme lehet.

A bank tényleg körülbelül 5 frt árfolyam veszteséget szenved, de az 15 év alatt kipótlódik. Szükséges ezért a bank közvetítése egyrészt, mert az állam nem rendelkezik a szükséges nagy összeggel, csak kölesön útján szerezhetne volna be, másrészt mert az egyes felek az állammal szemben mindig hanyagabb fzetők, elnézésre számítanak, a mi egy bankkal szemben nem áll.

Derült incidens.

A miniszter ezután Zichy Nándornak azt magyarázza, hogy az intézet — mint szolid intézet — nem fog még annyi kötvényt se kibo-

jövőjén — ekkor egy golyó repült el feje mellett és felhangzott a riadó jele.

Rögtön bajtársáhozietett, hogy vele együtt vissza vonuljon csapatához, de ekkor ismét durranás hallatszott és Jenkins összerogyott.

— Az Istenért, megsebesültél? — kérdezte Richard és leejtette fegyverét, hogy segítsen bajtársának.

— Igen, Dick — felelt Jenkins csendes hangon, a mely elárulta, hogy nagy fájdalmi vannak, igen Dick, végem van.

— Kapaszkodj bele a nyakamba, elviszlek egy biztos helyre.

— Nem Dick, ez mind hiába való dolog, — hagyj engem itt meghalni. Vedd ezt és add feleségemnek, ha haza jössz. Gondolj gyermekemre is — Istenem! Feje hátrahanyatlott, alig tudott már beszélni.

— Tom, Tom, mit tegyek? — kiáltott kétségbeesetten hű bajtársa. — Hol talált a golyó? Az Istenért beszélj!

A haldokló még egyszer felemelkedett és szívére mutatva elhaló hangon mondotta:

— Itt Dick, itt — gondolj gyermekeimre — üdvözlöm feleségemet! De — menekülj, körülvettek — elvágják az utat — a csapatától.

Feje ismét lehanyatlott és felesége és gyermeke most már hiába várhatták visszajöttét. Ismét egy szív volt, mely a szabadság szent ügyéért elveszett és a dél földjét megszentésitette.

A fiatal ember szíve összeszorult és könnyező szemekkel térdelt le a szegény halott mellé. A mig mindenünnen a fegyverek durra-

nása hallatszott, kivette a pokróczot és egy utolsó csókkal érintve a haldokló elhalványuló ajkait, befödte vele. Ezután az erdő felé ment, hogy biztonságba hozza magát.

Szegény asszony, ki oly hamar lettél özvegygyé, ha láttad volna, mily gondosan és szeretetteljesen készítette el férjednek utolsó pihenő ágját saját életének veszélyeztetésével, bizonyára megáldottad volna e fiut.

És te viruló kékszemű leányka, ki csókra nyújtottad ajkaidat az elbucsuzásnál, szived bizonyára még hangosabban dobogna, ha láttad volna nemes lelkének e szép vonását.

Annyira hatott reá ez eset, hogy nem is vigyázott az utra, a melyen haladt. Mindinkább beljebb hatolt az erdőbe, de végre mégis csak észre vette, hogy eltévedt. Megállott és hallgatódzott. Eszébe jutottak ismét azok, kik otthon várják őt, anyja, Molly.

Ekkor egy lövés dördült el és csakhamar érezte a golyót vállában erre pedig rögtön befuródott egy lándzsa oldalába.

— Istenem — anyám, Molly! — kiáltott fel és eszméletlenül lerogyott.

— Ismét egyvel kevesebb az éjszaki kutyák közül, — mondotta a gyilkos és fegyverét magához vette. Aldozatát jól eltalálta s így minnek rajta a ruha? Lehuzta róla ruháját, csizmáit és gyorsan eltűnt.

Talán észrevette, hogy nem egészen tiszta a levegő és megkaphatja a köteleit, a melyet megérdemelt volna. De éppen ez volt a szegény sebesült szerencséje.

Korán reggel volt.

— Ugy tűnik fel előttem, mintha valakit nyögni hallottam volna, — mondotta az öreg benszült, ki a bokrokon átbujt és óvatosan körülnézett. Gyakorlott szeme csakhamar meglátta a földön fekvő katonát. Letérdelt és gondosan megvizsgálta. A sebesültnek szíve már csak gyengén dobogott.

— Hála Istennek, hogy még idejekorán reá akadtam, — mondotta, de hiába keresett egy darabka vásznat, hogy vele a vért egy kissé lecsillapítsa, nem talált sehol semmit.

— Tolvajok, gazemberek ellopták a szegénynek minden ruháját, mert azt hitték, hogy meghalt.

Nem messze tőle feküdt egy ócska ruha, a melynek béléssel bekötötte Römer sebeit és vállaira vette a bágyadt testet.

Az öreg benszült a rabszolga-kereskedőtől jól megtanulta, hogyan kell a sebeket bekötözni és hatvanöt év óta már gyakran volt alkalma, hogy sebesülteknek segítsen.

Kerülő utakon át elvitte kunyhójába.

— Honnan jössz, öreg? — kérdezte az öregtől egy őszhaju anyóka, mikor az öreg belépett a kunyhóba, de csakhamar meghökkent, mikor látta a sebesültet vállain.

— Lincoln katonái közül találtam egyet az uton az erdőben; a szegény fiu még nem halt meg, majd utána nézünk, nem-e segítünk rajta, hiszen mi velünk harcolt.

— Fektesd le az ágyra Pompy, — mondotta az öreg anyóka és beleegyezőleg bólintgatott fejével, mikor a fiatal ember sápadt arcát és vérző sebeit látta. Fektesd le az ágyra

esájtani, amennyi követelése van. De minden-
esetre szerződésileg biztosított, hogy több köt-
vényt, mint a követelést, nem bocsájthat ki.

Gr. Zichy Nándor: Nem értette szavaimat.

Lukács miniszter: Sajnálom, de én így ér-
tettem.

Zichy Nándor (felállva): majd ismétlem a
kérdésemet. A gróf körülbelül 5—8 perczig
szembeállva a miniszterrel, ismételte kérdését,
sőt újból és alaposan meg is indokolta.

Lukács miniszter: Ugy veszem észre, hogy
jól megértettem szavait. Erre már meg is adtam
a választ.

Zichy (ismét felállva): Nem fogadhatom el.
Tessék egész világosan beszélni.

Lukács miniszter: Világosabban nem be-
szélhetek.

Zichy Nándor: Mégegyszer felállt és pótbé-
szédet mondott az előbbi beszédéhez végre
meg nyugodott.

Lukács miniszter ezután Keglevich sza-
vaira reflektált s kérte a javaslat elfogadását.

Az egész ház elfogadta általánosságban a
javaslatot.

A tárgyalás további folyamán a részleteket
is elfogadták.

A képviselőház ülése.

Március 26

Ülés kezdete d. e. 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár Antal, Esterházy
Kálmán gróf, Balogh Géza.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy
Dezső br., Fejérváry Géza br., Daniel
Ernő, Darányi Ignác, Lukács László,
Josipovich Imre.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Elnök: Bejelenti Kemény János b. orszá-
gos képviselő elhalálozását. Melegen emléke-
zik meg az elhunyt érdemeiről, s indítványozza,
hogy a ház részvétele jegyzőkönyvileg adjon
kifejezést.

Bemutatja a beérkezett kérvényeket, iro-
mányokat és fölratokat, melyeket tárgyalás és
jelentéstétel végett kiadnak az illető bizottsá-
goknak.

Hegedüs Sándor, a pénzügyi bizottság elő-
adója: Bemutatja a pénzügyi bizottság jelenté-
sét a millennium alkalmából létesítendő emlék-
művekről szóló törvényjavaslatra vonatkozólag.

Elnök: A jelentés ki fog nyomtatni és ki
fog osztatni.

Következik a napirend:

**a honvédelmi tárca költségvetésének részletes
tárgyalása.**

A csapatok tételénél szól:

Bolgár Ferenc: Ismétlen kérni a minisz-
tertől, hogy a honvédségnek milyen szerepet
szánt a millenniumi ünnepek alkalmából.
Foglalkozik azután azokkal az indokokkal, me-
lyeket a miniszter az általános vita során be-
adott határozati javaslatok megdöntésére fölho-
zott, s bizonyítja, hogy azok az érvek a legke-
vésebbé sem döntötték meg az ellenzék által föl-
hozottakat, sőt inkább erősülést nyertek álta-
luk. Szól ezután a honvéd zenekarokról, s kérni
a minisztert, hogy miből fogja fedezni azok költ-
ségeit, vagy pedig a tiszteket fogja ismét meg-
terhelni? Kérni a minisztertől, hogy milyen ok-
ból kreal a honvédelmi miniszteriumban új ki-
adásokat.

Tóth Ernő: Felhossa ismét a Szemne-
cz ügyből kifolyólag milyen igazságtalanul üldözték
őt. Kéri a minisztert, gondoskodjék, hogy a jö-
vőben hasonló dolgok ne forduljanak elő.

Fejérváry Géza báró, honvédelmi minisz-
ter: Már egy alkalommal megjegyezte, hogy a
honvédség amennyire lehetséges, mindenütt részt
fog venni a millenniumi ünnepeken. Hogy
egy egész honvéd gyalog- és lovasezred vegyen
részt a korona kíséretében, arról nem lehet szó,
mert ha a törvények értelmében akar eljárni,
egész ezredeket nem rendelhet föl Budapestre.
De meg nem is tudná a berendelt csapatokat itt
elhelyezni. Szólva azután arról, amit Bolgár
mondott, hogy a tartalékos tisztekből lehetne
kiképezni a tüzérséget, erre azt feleli, hogy ő
igen hasznavehetőnek tartja a tartalékos tisz-
teket, de csak bizonyos arányban. Ha nagyon
sokan vannak, inkább zavarólag hatnak a szol-
gálatban, semmint annak előnyére lennének.

Nem barátja a hivatalnokok szaporításá-
nak, de mikor a munka szaporodása megköve-
teli, kénytelen arra. Így kénytelen most is gon-
doskodni bizonyos állások betöltéséről, melyek-
nek viselői a törvényhatóságokhoz fognak kikül-
detni, hogy ott katonai ügyekben meggyőződést
szerezzenek a hatóságok működéséről.

Ezután a honvédszenekarokról szól, s ki-
mutatni igyekszik, hogy azoknak föllállítása igen
csekély terhet fog róni a tisztkarra, különben
is a tisztkar a zenekarokat maga kívánja fön-
tartani. Bolgár azt kérdezte, hogy miből fogja
fedezni a zenekarok föllállításánál fölmerülő költ-
ségeket, mikor arra a költségvetésben fedezet
nincs. Erre azt feleli, hogy a tiszti létszám so-
hasem teljes; itt mindig van fogyatékoság, s
az így fönnmaradó összeget a katonai zeneka-

rokra fogja fordítani. Szólva a becsületügyi bi-
róságokról, kijelenti, hogy azok mint ilyenek
nem léteznek, hanem vannak becsületügyi eljá-
rások, a mikre a hadsereg körében szükség van.
Tóth Ernőnek feleli, hogy amit Szemnecz Emil
ügyében a multkor mondott, azt föntartja most is.

A Ház ezután a tételt megszavazza.

A „Csendőrségi költségek” tételénél

Tóth Ernő: Reflektál Fejérváry Géza hon-
védelmi miniszter azon kijelentésére, melyet a
Szemnecz-ügyben tett, s ismétli, hogy Hubert
tábornokot méltatlanul üldözték.

Fejérváry Géza b. honvédelmi miniszter:
Ismétli, hogy az eljárás helyes volt, amit kü-
lönben bizonyítanak a hivatalos akták is.

A következő tételeket vita nélkül elfo-
gadják.

Elnök: A honvédelmi tárca költségvetése
be van fejezve. Következnek a honvédelmi tár-
czával összefüggő jelentések. A Ház szintén vita
nélkül tudomásul veszi a jelentéseket.

Elnök: a honvédelmi tárca teljesen be
van fejezve. (Éljenzés a jobboldalon.) Az ülést
5 percre felfüggesztem.

(Szünet után.)

Elnök: Következik a földmivelési tárca
költségvetése.

Gajary Ödön előadó: Rövid indokolás ki-
sérletében elfogadásra ajánlja a költségvetést.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter:
A millenniumi évet indokoltan tartotta arra
nézve, hogy a gabona árak hanyatlásának okait
kutató mezőgazdasági kongresszus tartassék,
mely három irányban fogja a kérdést megvit-
tatni, termelési, kereskedelmi és mezőgazdasági
szempontból. Módot akar nyújtani, hogy e kér-
dések megoldassanak, s indítványt ad be, hogy
a Budapesten 1896-ban tartandó nemzetközi
mezőgazdasági kongresszus céljainak fedezésére
a földmivelésügyi tárca terhére 3500 forint
vételessék föl. Attér azután azon birtokokra, me-
lyeket az állam mint magántulajdont kezel. E
birtokot úgy fogja föl, hogy ezek mintagazda-
ságok legyenek, mindenben a magyar államesz-
mét képviselje. Az erdészetet szándékozik föl-
használni arra, hogy a népet elegendő számu
szederfával lássa el, és faiskolákat létesítsen,
ami pedig az erdők értékesítését illeti, azt min-
denütt nyilvános árverés útján akarja keresztül
vinni, tekintetbe véve mindig az illető helyen
lakó nép igényeit.

A vízi műveleteket úgy óhajtja keresztül
vinni, hogy a vízszabályozások sorrendben alul-
ról fölfelé történjenek, de gondoskodott arról,
hogy szakközegei megvizsgálják azon helyeket,
melyek a víz által veszélyeztetve vannak, s

és hozz friss vizet, hogy utána nézzünk és talán
feleszmél.

Mialatt az öreg kiment a vizért, az öreg
Dinah levette a sebekről a durva vásznat. Az
ifju teste fekete kezei alatt olyan volt, mint a
márvány.

— Szegény fiu, szegény gyermek! — dör-
mögött az öreg.

Gyermek, a ki alig lehet idősebb, mint az
én Dickem, kit Massa eladott. Valjon hol lehet
most szegény, talán meghalt, de talán él még
és visszajön, ha Abe apó győz és szabadok le-
szünk. — Mit mondana szegény anyád, ha most
itt látna téged, — de nem fogod hiányát érezni,
én foglalom el helyét, ápolni foglak, mintha az
én Dickem volnál.

— Holla, Pompy, te lusta fráter, nem moz-
gatod gyorsabban lábaidat?

— Itt a víz olyan hideg, mint a jég. —
Szólt az öreg, miután visszajött.

— Sokáig tartott, míg visszajöttél; az em-
ber azt hihette volna, hogy Camerolibe mentél.

Jőjj ide. Azt hiszem, hogy a szerencsétlen
fiu karjában van még a golyó. Nézz utánna,
hogy kivegyed.

Ha nem is valami nagy ügyességgel, de
mégis jóakarattal hozzálátott az öreg az ope-
rációhoz és sikerült is a golyót megtalálnia.
Erre Dinah anyóka balzsamot rakott a sebekre
és gondosan bekötötte. Ezután a kendőket meg-
vizesítette és ráarkta az eszméletlenül fekvő
ifju fejére, megdörzsölte lábait, térdeit durva
kefékkel. — Nagy volt az öregek öröme, mikor
Richard felütötte szeméit.

— Pokoli láza volt mikor feleszmél, mon-
dotta Pompy, mikor a két öreg, akik a földön
aludtak felébredt.

— Szegény gyermek, szegény gyermek! —
Mondogatta az öreg Dinah, miközben fekete
arczán könnyek gurultak alá. — Menj öreg és
hozz egy kis forgácsot, hogy theát főzzek a
szegény betegnek.

A ház urnője t. i. az öreg Dinah, nera türt
ellenmondást, de az öreg Pompeius még nehe-
zebb munkára is vállalkozott volna, csak hogy
szegény védenczét megmentse.

Sokáig lebegett az ifju élet és halál kö-
zött, de a jó bensülöttek elkövetek mindent,
csak hogy megmentsek. Ők maguk is szegények
voltak, de a mi volt, azt szívesen adták.

Miután a szolgaság alól felszabadították a
feketebőrűeket, megindult a tömeges vándorlás
éjszak felé. Az öregek nem tudták rokonaikat
követni, mindazonáltal mégis elvándoroltak a
Tallaposeé folyóig, mert azt hitték, hogy itt
biztonságban lesznek a harcok kegyetlenségei
elől. Itt is láthatták, hogy ők már nem állatok
többé, hanem szabad emberek. Most már vala-
mivel jobban élhettek volna, de a beteg kez-
dett fellábadni és étvágya folyton nőtt úgy,
hogy alig tudták kielégíteni. Tyukjaik és egyéb
életmi szereik napról-napra fogytak úgy, hogy
az öreg végre kénytelen volt koldolni, csak
hogy a szegény katonának valami ennivalót ad-
hasson. Mindezeket tették a nélkül, hogy jutal-
mat remélhettek volna valaha. A beteg sebei
lassankint gyógyulni kezdtek és Richard nem
akart többé a kunyhóban maradni. De az öre-

gek nem akarták elereszteni, hogy ismét e ve-
szélyeknek kitégyék.

— Tudom jól, — mondotta Dinah anyóka
— tudom jól, hogy várokozik anyád reád és
vágyódot a kékszemű leány után, de itt kell
maradnod, míg Linaoln katonái ismét a közel-
be jönnek.

— De Dinah anyóka, majd azt hiszik, hogy
szőkevény vagyok, azután az anyám és ő. —

— Nem tesz semmit, gyermekem, majd
annál jobban örülnek, ha hazajössz.

— Csak légy egészen nyugodt, nem azért
mentettünk meg, hogy jutalmat vagy fizetést
kapjunk érte. Én és öregem ápolunk, hogy
visszafizessük a ti fáradalmaidat, a melyeket
ti a mi népünk szabadságáért eltűrtök. Ha
azonban egykor látsz egy öreg feketebőrűt, ki-
nek nincs kenyere és nem tudja, hová hajtsa
le nyugalomra fejét, segíts rajta és megfizetted
a mi fáradságunkat.

Végre győzött Shermann tábornok és az
általános öröm zaja elhallatszott a kunyhóig is.
Nehezen bucsuztak el az öregek Richardtól, a
kit annyira megszerettek. Sirtak és az öreg
Pompy még elkísérte, a mennyire csak öreg
lábai engedték.

Rómer Richard csakhamar otthon volt,
hol nehéz szívvel várt reá anyja és a két szem-
mű Molly. Nem is tartott soká és Richard fe-
leségül vette Mollyt. Az esküvőnél ott volt a
két öreg bensülött is Pompy és Dinah.

— Aldjon meg az Isten és adjon szeren-
csét, mert megérdemeled, — mondotta az öreg
Dinah.

azokon a helyeken soron kívül is tegyék meg a szükséges intézkedéseket. A kotrási munkálatokat legcélszerűbbnek látja házilag keresztülvinni. A vízműveknél a kulturmérnökség miveletei nagyobb terjedelmet nyernek, s ez intézményt azért tovább kell fejleszteni.

Nagy súlyt fektet a vízvédrelemre, s azt tapasztalta, hogy nagy erély mellett a gyengébb feltételek is jó szolgálatot tesznek, tárgyalásokat folytat a keresk. miniszterrel aziránt, hogy mikép lehetne a vasuti töltéseket a vízvédrelemnél fölhasználni, intézkedett több helyen gátak létesítéséről, mert előre akar gondoskodni a vízveszedelem ellen. A vízszabályozó társulatok autonómáját, amennyire lehetséges, vissza akarja állítani. Szükségesnek tartja a vízi jog revízióját, még pedig a közigazgatási törvényekkel kapcsolatosan, és pedig oly módon, hogy az egész új munkálatok egységes törvényt képezzenek. A halászatra nézve jelenti, hogy a haltenyésztés fejlődésnek indult.

Szükségesnek tartja a gazdasági szakoktatás reformját, még pedig alapjától kezdve. A mai földmives iskolák nem érnek semmit, mert nem földmives gazdákat, hanem ugynevezett »majd urakat« nevelnek. Nem a tanárok hibája az, hanem a rendezők. Minta gazdaságokat óhajt felállítani, hova azon vidék földmivesei el fognak járni, s a mit ott fognak látni, azt követni is fogják odahaza s így ez azt hiszi, jobb lesz mind a földmives iskola. Ezen mintagazdaságok mellett szükségesnek tartja téli gazdasági tanfolyamok tartását, s már most bejelenti, hogy a következő télen 150 ilyen tanfolyam fog az országban működni. Már megjegyezte, hogy a nép nem szívesen tanul közügyekből, nem pedig olyanokból, melyek nincsenek az ő nyelvén írva, szükségesnek tartja azért olyan gazdasági tankönyveknek szerkesztését, melyek a nép igényeinek úgy tartalmilag, mint alakilag megfelelnek. Szükségesnek tartja Budapestben egy gazdasági muzeum megalakítását, melynek megvalósítását a millenáris realitással köti össze.

A gazdasági érdekek előmozdítása céljából nemsokára terményjavaslatot fog benyújtani a gazdasági hiteltől.

Sok gondot okoz neki a telepítés kérdése, s a telepítéseknek nem fogja tekinteni a törvény szük kereteit, hanem igénybe fogja venni a ház támogatását.

Szól ezután a cselédek, szolgák és mezei munkásokról szóló törvényjavaslatról. Kijelenti, hogy a ki dolgozni nem akar, azokra az államnak semmi gondja, akik azonban dolgozni akarnak, azokat az államnak segíyezni kötelessége. A birtok kezelést illetőleg szeretnék ha mindenki maga kezelné a birtokát, ha a birtokos ott lakna a birtokán. Maga részéről oda törekszik, hogy a birtokosok gazdaságaikat úgy kezeljék, hogy a nép anyagi jólétét is előmozdítsák.

Attér ezután az állattenyésztésre, melynek arányát megjelöli a mezőrendőrségi törvény, gondoskodni kell a népies tenyésztésről, gondoskodni kell arról, hogy a községek megfelelő apaállatok birtokában legyenek. Nagy fontosságu a lótenyésztés s erre nézve nagy szerencse, hogy a lóállomány semmiféle betegséggel nem küzd, mely körülményt mindenestre ki kell használni. Erdélyben hol úgy tapasztalja, hogy a lótenyésztés inkább visszafejlődik, mint előre halad, szükségesnek tartja egy méntelep fölállítását.

Az állattenyésztéssel szorosan összefüggnek az állatbetegségek, melyek megszüntetése tekintetében eddig nem sikerült még a kívánatos eredményt elérni.

Szükségesnek látja a bakterologiai intézet tetemes fejlesztését. Tenni kell valamit a marhasó ügyében is, s a pénzügyminiszter azt az ígéretet tette, hogy most a folyó tanulmányok alapján az ország több helyén kísérleteket fog tenni a marhasóval, s ha a kísérletek beválnak, akkor azokat az egész országra nézve általánossá fogja tenni.

Az állatforgalom kérdése főleg Ausztriával szemben sürgős megoldást igényel s e tekintetben az osztrák miniszterrel máris némi meg egyezésre jutott.

Végül Darányi Ignác kijelentette, hogy reformjavaslataiban inkább a kis gazdákat pártolja. Bornemissza Lajos arra kéri a kormányt, hogy a marhasót ocsóbbá tegye.

Városi tisztújítás.

Nagyvárad. 1896. márczius 26.

Ma délelőtt 9 órakor tartotta Nagyvárad törvényhatósági joggal felruházott város rendkívüli tisztújító ülését.

A nemzeti színű lobogóval díszített városház felé már jóval 9 óra előtt sebes léptekkel haladtak a városatyák és a kíváncsiak. A tisztviselők máskor komoly, hivatalos arcza most szelid volt, mosolyogva nyújtottak kezét az ismerősöknek, színelte vonakodással fogadták az előzetes gratulációkat.

Kilencz órára zsufolva volt a nagyterem, együtt volt a városatyák nagy része. Egyes csoportok izgatottan tárgyaltak az olyan állásokról, amelyekre többen pályáztak, vitatták a jelöltek biztos és kétséges megválasztását. Más helyen szervezkedtek, hogy éljenzéseikkel tul kiabálják az ellenpártot és ilyen módon segítsék győzelemre jelöltjeiket.

A szervezkedésre azonban nem nagy szükség volt, kettő kivételével egyhangulag, hatalmas éljenzéssel töltötték be az állásokat.

A kettő közül az I osztályu alkapitányi állást szavazás nélkül, a III. osztályu fogalmazói állást pedig szavazással, nagy többséggel töltötték be.

Dr. Beóthy László főispán elnöklete alatt a tisztújító közgyűlésen jelen voltak;

Dr. Baróthy Ákos, dr. Bozóky Alajos, Bozóky Béla, Frankó Endre, Gyöngyössi Lajos, Guttman József, Hlatky Endre, dr. Hoványi Gyula, Kaczián Károly, Kékuss Vidor, Knapp Ferencz, dr. Konrad Márk, Mezey Mihály, dr. Molnár Imre, Pálotay László, Ritoók Zsigmond, Serdült Bálint, dr. Sipos Orbán, Stark Gyula, Szokoly Tamás, dr. Várady Zsigmond, Schöpflin Ágoston, Andriska Károly, Bezkay Lajos, dr. Berkovits Ferencz, Bertsey György, Csobánczy Lajos, Déry János, Fekete László, Hoványi Géza, Kunyhósi János, Ländler Ferencz, Milibák József, Papp István, dr. Radó Ignác, Reismann Mór, dr. Sarkadi Lajos, Stern Herman, Weisz Károly, Amigó Mór, Berger Dániel, Frankl Lázár, dr. Friedländer Sámuel, Gábel Jakab, dr. Moskovits József, Schwarcz Antal, Szmekta György, Ternyei Antal, Ulmann Izidor, Andrányi Lajos, Bartsch Sándor, Czeglédy Sándor, Deutsch K. Ignác, Farkas Izidor, Füchsel Emánnel, Germán Károly, dr. Grósz Albert, Hering Sándor, Hillinger Lipót, Huzella Gyula, Ince Lajos, Janky József, Kugler Albert, Mandel Adolf, Mihelfi Adolf, Mihelfi Pál, Molnár Lajos, Moskovits Miksa, Moskovits Mór, dr. Munk Béla, Müller Salamon, Nyiry György, Pallay Lajos, Papp György, Rádl Ödön, Rendes Vilmos, Rimanóczy Kálmán, Sal Ferencz, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Szählender, Károly, Szeghalmi Bálint, dr. Vári Szabó Béla, Weiszlovits Adolf, Wöber János, Rácz Mihály, Dus László, ifj. Rimler Károly, dr. Grám Károly, Cseh Zsigmond, Papp János, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Busch Dávid, dr. Hoványi Ferencz, Hegedüs Géza, Ragány János, Komlóssy József, Jablonszky Emil, Tóth Márton, Nemes Jenő, Szántó, Szücs István.

Elnöklő főispán a törvényhatósági bizottság tagjainak üdvözlésével nyitotta meg az ülést. Jelenti, hogy Nagyvárad város tisztviselőinek 6 évre szóló megválasztása lejárt. A jelenlevő bizottsági tagok nagy számából következteti, hogy tudják méltányolni a választás nagy fontosságát s így szükségtelennek tartja azt fejtegetni. Végül elismerését fejezve ki a tisztikar eddigi működéséről a jegyzőkönyv ideiglenes vezetésére felkéri Rácz Mihály főjegyzőt és Dus László főügyészt.

A főispán megnyitó beszéde után Sal Ferencz polgármester maga és tisztársai nevében leköszön hivataláról s átadja a pénztár kulcsát és a város pecsétjét a főispánnak.

Dr. Beóthy László főispán olvassa, hogy a kijelölt bizottság kiket jelölt a betöltendő állásokra.

Polgármesteri állásra jelölték:

Sal Ferencz kir, tanácsost.

Szünni nem akaró éljenzés követte a főispán szavait.

Mindenki lelkesen tüntetett a jó öreg polgármester mellett, a ki meghatóttan mondott köszönetet ismételt megválasztásáért, ígerte, hogy mint eddig, ezután is a haza és a város javát tartja mindig szeméi előtt.

A főispán örömet fejezte ki a polgármester választás felett, visszaadta a pénztár kulcsot és a város pecsétjét, azután olvasta tovább a jelöléseket.

Éljenzéssel egyhangulag megválasztattak a következők:

Főjegyzőnek: *Rácz Mihály*

Tanácsosnak: *Papp János.*

» *Darvassy Lajos.*

» *Bordé Ferencz.*

Főügyésznek: *Dus László.*

Alügyésznek: *Tóth Márton.*

Aljegyzőnek: *Komlóssy József.*

Árvaszéki h. elnöknek: *Dr. Grám Károly.*

Árvaszéki ülnöknek: *Starill János.*

Gyámpénztárnoknak: *Hegedüs Géza.*

Adópénztárnoknak: *Jablonszky Emil.*

Ellenőrnek: *Lakos Lajos.*

» *Darvassy Sándor.*

II-ik alkapitánynak: *Papoczy Ferencz.*

I. o. fogalmazónak: *Szöke János.*

» *Driva Ödön.*

II. o. fogalmazónak: *Molnár Antal.*

» *Szücs Dezső.*

Az I-ső alkapitányi állásra két jelölt volt: *Gerő Ármin* és *Sinszky Eerencz*. Mikor a főispán *Gerő Ármin* nevét felolvasta a választók nagy része hatalmasan éljenezett, úgy hogy a kisebbségben levő *Sinszky* pártiak hangja alig hallatszott.

A főispán ennek következtében *Gerő* Armin-t jelentette ki megválasztott első osztályu alkapitánynak.

A III. o. fogalmazói állásra *Kágyi Lajos* visszalépése folytán két jelölt volt. *Vajnovszky Vincze* és *Hajduska Árpád*.

Elnöklő főispán, mivel a kilátásokból a többséget nem tudta kivenni, elrendelte a névszerinti szavazást és a szavazás tartalmára az ülést felfüggesztette.

Szavazott összesen 108 bizottsági tag. Ebből *Vajnovszky Vincze* kapott 84 szavazatot, *Hajduska Árpád* 23 szavazatot és egy szavazat érvénytelen.

*Vajnovszky Vincze*t tehát 61 szótöbbséggel III. o. fogalmazónak választották.

Több tárgy nem lévén elnöklő főispán a törvényhatósági bizottság tagjainak üdvözlésével háromnegyed 10 órakor az ülést bezárta.

A főispánt és a megválasztott tisztviselőket megéljenzették.

TÁJÉKOZTATO.

- Márczius 27. A biharm. és nagyváradai nőegylet választmányi ülése d. u. 4 órakor.
 » 29. A biharmegyei népnevelési egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor.
 » 29. Mútrágyagvár részvénytársaság közgyűlése d. e. 9 órakor.
 » 29. A biharmegyei nemzeti kaszinó egyesület évi közgyűlése d. u. 4 órakor.
 Április 12. A belényes-vidéki takarékszövetkezet közgyűlése d. e. fél 11 órakor.
 » 22-25. Fősorozás a tüzeltő őrtanyán.

UJDONSÁGOK.

* **A bibornok születése napja.** Schlauch Lőrincz bibornok püspökünk ma tölti be életének 72-ik évét. Testi erejének épségében, ragyogó szellemi tehetségeinek teljes üdeségében engedte elérnie ezt a szép kort a Mindenható. Kétségkívül sokan fogják őszinte jókívánsá-

gaikkal elhalmozni e napon Ő eminenciáját, ki a magyar kath. egyháznak egyik legjobb büszkeségét és diszét képezi. Hallgassa meg az Ég a buzgó könyörgést, melyet ez alkalommal annyian küldenek felé, hallgassa meg és nyújtsa hosszúra azt az életet, mely sok állást s oly nagy dicsőséget hozott a hazára és az egyházra, e városra és az egyházmegyére. A bibornok püspök telpnap este Mayer Antal püspöki könyvtárnok kíséretében. Buda-restről székhelyére városunkba érkezett.

* **Az udvar és a millennium.** A király határozottan kifejezett kívánsága szerint a királyi család a millenniumi ünnepségekben a legnagyobb pompa kifejtésével fog részt venni. Az előkészületek erre már megtörténtek. A budavári Mátyás-templomban tartandó hálaadó istentiszteletre a király és királyné nyolczfogatú diszhintókon fognak kocsizni. A főudvarmesteri hivatal egy magasabb rangú tisztviselője már Budapestre érkezett, hogy a miniszterelnökkel érintkezésbe lépjen. Károly Lajos főherceg a királyi palotában és Lajos Viktor főherceg Lobkovitz herceg hadtestparancsnok palotájában fog lakni. A többi főhercegek számára már lefoglalta a főudvarmesteri hivatal a Hungária, a Continental és a Bristol első emeletét.

* **A megsértett főhercegnő.** A bécsi hivatalos lap ma azt jelenti, hogy Mária Valéria főhercegnő asszony lemondott a bécsi tanítónők és nevelőnők egyesületének védnökségéről. Ez az elhatározás, a melyre hasonló a legnagyobb ritkaságok közé tartozik, természetesen nagy feltűnést kelt. Bécsi tudósítónk a következőket telegrafálja a főhercegnő e lépéséről: A tanítónők egyesülete röviddel ezelőtt könyvsorsjártékot rendezett és azt hirdette, hogy a sorsjárték is a főhercegnő védnöksége alatt áll. Tette pedig ezt felhatalmazás és a nélkül, hogy a sorsjárték tervezetét bemutatta volna a főhercegnő udvarmesterének. A főhercegnő csak utólag értesült a dologról és különösen amiatt sértődött meg, hogy olyan könyveket sorsoltak ki az ő állítólagos védnöksége alatt, amelyeknek irányát nem helyeselheti. A lemondó levélben a fenséges asszony meg is írta, hogy a könyvek összeállítása legszentebb vallási érzelmeit sértette. A kisorsolt könyvek között voltak ugyanis Darwin, Brehm, Schopenhauer, Luther és Büchner főbb művei.

* **Kataszteri munkálatok a megyében.** A folyó 1896. év nyarán Bihar megye több községében végeznek háromszögelési és felmérési munkálatokat. Kataszteri felmérések alapján a háromszögletes háromszögellést végeznek Albest, Belényes-Vilány, Dragotván, Dsozsán-Foró, Dsozsán-Gyurbesd, Fenes, Hegyes, Kebesél, Kosgyán, Papmező-Szebistye, Petrány, Pokola, Preszáká, Robogány, Rossia, Szohodol-Lazur, Szókefalva (Szokány) községekben. Részletes felméréseket eszközöltenek Alsó-Topa, Bucsum, Bukovány, Cseszora, Dobrest, Drág-Cséke, Dusesd, Farkaspaták, Felső-Topa, Forrószeg, Hogyis, Hollód, Jancsesd, Kapocsány, Kis-Dombrovicza, Kis-Torpest, Korbest, Kotyiklet, Krancsesd, Magyar-Cséke, Nagy-Kerpes, Nánhegyesél, P-Bikács, Rotarest, Szombatság, Sztrakos, Topest, Venter-Rogoz községeken. Mérnöki helyszínelés és nyilvántartás pedig Esztár, Gáborján, Henczida, Pocsaj, Szentpeterszeg, Hőke, Sárszeg, Komádi, M.-Homorog, Bogdán-Szovárdhegy, Csokaj, Csujánfalva, Kistótfalu, Kövesegyháza. Nádantelek, Tataros, B.-Udvari községekre nézve vétetett tervbe.

* **Ünneprontók.** Szerdán, Gyümölesoltó Boldogasszony ünnepén városzerte folyt a munka, a mennyiben csak a római katolikusvallásuaknak volt ünnepük s így a más vallásnak végezték dolgukat. Ezt egyes ember teheti de egy erkölcsi testületnek, mint pl. Nagyvárad városa nem szabad volna olyant megengedni, mint szerdán, az ünnep tisztességére láttunk. Eppen e napra hagyták a Kis-

hid mellett levő vámbház megszelését, takarítását. A butorokat kirakták az utcára s a vámbház környéke a zsebvasárhoz hasonlított, megbotránkozta az ott járó ünneplő közönségeti Jövre egy kis figyelemmel elejét lehetne venni az ilyen dolgokvak.

* **Munkások az irgalmasok kórházában.** A nagyvárad kerületi betegsegélyző pénztár igen tetemes összeget fizetett a bihar megyei közkórháznak a megbetegedett pénztári tagok ápolásáért. Mivel az irgalmasok kórházában olcsóbban ápolják a betegeket, a kerületi pénztár folyamodott a miniszterhez, hogy a pénztárt mentse fel a kórházi ápolási díjak fizetése alól. A miniszter most leiratban tudatja a várossal, hogy a pénztár kérelmét nem teljesítheti, mert a gyógyköltségeket a kerületi pénztár tartozik fedezni. Együttal szigoruan utasítja azonban a miniszter a közkórház intézőit, hogy minden pénztári beteg tag felvételéről azonnal értesítsék a pénztár elnökségét, hogy betegét az irgalmasokhoz átszállíthatassák.

* **A pártoskodó Velence.** Várad-Velenczén sehogy sem akar a polgárok közt helyreállani a béke. A már régi »Népkör« mellett most két új kör megalapításán fáradozik a polgárok egy része. Az egyik csoport »Gazdakör«, a másik »Iparos-kör« akar. Így Velenczén és Váralján három olvasóköri lenne. Így szétforgácsolva az erőket, azt hiszszük egyet sem bírnak felmutatni.

* **Körözött püspökjelölt.** Radics Emilian dr., a szerb hierarchia leghaltságesebb tagját, kit valahányszor püspöki szék megüresedett, mindannyiszor komoly jelöltként emlegettek, most a verseczi egyházmegyei bíróság körözteti. Radicsot a karlóczai zsinat tudvalevőleg megfosztotta esperesi rangjától és köröztetését azért rendelték el, mivel e végzést neki kézbesíteni nem lehetett és tartózkodási helye ismeretlen.

* **A Garasos hid** bérletére nézve Zách János jelenlegi bérlő kijelentette, hogy a megtartandó árlejtésen évi 1200 frt évi bért kötelezőleg fog ígérni s így ez összeg fogja képezni az árlejtés alapját. Az árlejtést nem sokára megtartják.

* **Brutális esendőr.** Az arad megyei Erdőhegy községben brutális kegyetlenségeket követett el egy esendőr Pópa János kerülsi parasztagzával. Pópa éppen ekkor érkezett Erdőhegyre s a miközben szállást keresett, találkozott a korcsmából kijövő esendőrrel, aki igazolásra hivta fel. Akkor elmondta, hogy a reggeli vonattal Aradra akar utazni és azért jött Erdőhegyre, mert itt vasúti állomás van. A esendőr, aki valószínűleg be volt rugva, arcul ütötte Podát s a mikor ez tiltakozott az indokolatlan tettelegesség ellen, kardot rántott és úgy össze-vissza kaszabolta a védtelen embert, hogy az aligha épül fel többé.

* **Elhalasztott közgyűlések.** A gőzmozdonyú közúti vaspálya részvénytársaság márczius 25-én délelőtt 9 órára és a rabsegélyző egyesület ugyanazon napon délelőtt 11 órára hirdetett közgyűlést a jelenlevő tagok csekély száma miatt elhalasztották. Az első április 12-én délelőtt 10 órakor, a második pedig ugyan csak április 12-én délelőtt 11 órakor tartja meg közgyűlését, tekintet nélkül a jelenlevő tagokra.

* **Etsedy sorsol.** Az egész Biharországban mindenütt ismert Etsedy bácsi új képet hordoz a hóna alatt, egy nagy fantasztikus tájképet, amelyen van fű, fa, hegy, völgy, folyó, tenger, kastély, holdvilág minden, — s mely azt jelent, hogy a régi képek gazdája akadt. Három hónapig gyűjtötte az aláírókat az öreg Etsedy, míg a nagy kalendárium csak nem minden neve elkelt. Kain Mihály ur nyerte meg a »Leopoldina« névvel. Fogadja részvétünket.

* **A nábob fia.** Tegnap halt meg Abbáziában Kiss Elemér, az egykor dúsgazdag torontáli földbirtokos. Az elhunyt az elleméri és ittebei Kiss nemzetségből való, amely a szabadságharc idején egy hadügym. és később egy vértanút adott nemzetének: a hannoverai huszárok rettegett parancsnokát, Kiss Ernő honvédtábornokot. Apja még a hetvenes évek végén is roppant kiterjedésű uradalmakkal bírt az Alföldön, nagyobb, mint a württembergi királyság területe. Nagypja, a honvédtábornok

atyja vetette meg az óriási vagyon alapját, amely a szabadságharc alatt a rációk garázdálkodása miatt sokat szenvedett, amikor az eleméri műkincsek nagyobb része is oda vészett. Részben a roppant gazdagságnak köszönhetette Kiss Ernő, hogy felvették a huszárok közé. Amikor az alföldi kérges tenyerű, napbar-nított arcú apa beállított a bécsi kadetiskolába, hogy vegyék föl a fiát, az ezredes mindenféle nehézségeket támasztott s végre a magyar föl, desur kopott ruhájára tekintve azt hozta fel, hogy a katonai pálya nagyon költséges dolog. — Hát elég lesz a fiúnak 16,000 forint havon-kint? Annyit szántam rá egyelőre. A katonatiszt persze nagyot bámult és Kiss Ernő másnap benn volt a kadetiskolában. Már 24 esztendő korában századosi rangig vitte föl az osztrák hadseregben, mert akkor, akinek sok pénze volt, megválthatta az előtte rangban állótól a helyét. A magyar honvédségnél persze az ilyesmi nem volt szokásban, de Kiss Ernő fényes hadi érdemeivel tábornoki rangig vitte föl és azokban a nagy napokban hadügyminisztere is volt hazájának. Vértanuságot szenvedett Aradon; a család rengeteg vagyonát pedig öcsese, Miklós örökölte, aki már nem minden adósságtól menten hagyta rá fiaira: a most elhunyt Elemérré és Miklósrá, aki Schratt Katalin bécsi udvari színésznőt vette feleségül és most Buenos Ayresben konzul. Kiss Elemér veje volt Blaskovics Ernőnek. A roppant vagyon a két fiu kezében elpusztult, nagyuri költségekre ráment minden uradalom, és vagy tiz esztendő óta Ittében és Elleméren másoknak aratnak, akik jobban meg tudják becsülni a szerencsét, mint a bántási nábob ivadékai.

* **Szaváló-verseny a szemináriumban.** A helyi lat. szert. szeminárium Borr. sz. Károlyról nevezett önképző-körben a papnövendékek tegnap tartották meg a husvétii szaváló-versenyt az előjáróság jelenlétében. A versenyben kilenczen vettek részt, kik jobbára kiválóan szép és hazafias költői műveket szavaltak, egy pedig Rougond művének egyik szép részletét. Az egyházirodalmi iskola részéről kitűzött három versenydíjat sorrendben megnyerték: Kovács Márton I. éves, Ruzska Zoltán II. éves, Clintok János II. éves hittanhallgatók. Ezekon kívül Palotay László kanonok, szemináriumi rektor, saját részéről még Kozics Gusztáv és Barabás György papnövendékeket, mint akik jó előadásuk által kitűntek, külön jutalomban részesítette. Az ítélet kihirdetése után a rektor a hallottak felett teljes meglegedését fejezvé ki, a papnövendékekhez hazafias és vallásos buzdító beszédet intézett.

* **Abessziniai származásu huszártiszt.** Most, mikor az egész világ Olaszország és Abesszinia háborújára figyel, érdekesnek tartjuk megírni, hogy a mi hadseregünknek van egy abessziniai származásu tisztje, ki nagy véletlenségből lett Menelik katonája helyett a Ferenc József katonája. Fedlallah el Hedad Mihály huszárezredes ez a tiszt. Jelenleg a debreceni mentelep parancsnoka. Érdekes, hogy mint lett Fedlallah el Hedad magyar huszárrá. Haulzal bécsi misszionárius a nyegvenes években Kartumban járt s ott találta Fedlallah el Hedadot egy rabszolgakereskedő birtokában, mint fiatal gyereket. Haulzalnak a szép értelmes arcú gyerek megtetszett, drága pénzen kiváltotta a fiút s elküldte Bécsbe, Fedlallah el Hedad abessziniai, de arab származásu s mohamedán vallásu volt. Musztufa volt a neve. Bécsben megkeresztelték s egy katonai nevelőintézetbe adták, a melyet oly kitűnő sikerrel végzett, hogy nemsokára tisztté nevezték ki. Azóta mint huszártiszt szolgál a hadseregben s a király nem régen a Ferenc József renddel tüntette ki.

* **Harminez idegen szó megmagyarosítása.** Harminez idegen szavakat akar a Palágyi Menyhért szerkesztésében megjelenő »Jelenkor« című folyóirat megmagyarosítani. Minden szóra egy aranyat tűzött ki pályadíj gyanánt. Ez idegen szavak a következők. Szubtilis, banális, pikáns, markáns, illuzórius, czinikus, naiv, fantasztikus, obszkurus, blazirt, brüszk, imponálni, demagog, jargon, bürokrata, reklám

dilemma, sport, szalon, kuplé, paradoksz, bizarr groteszk burleszk, triviális, vero, konvencionális, apokrif, lojális, verzió. Egyes szóra külön is pályázhatni. A jelíges levéllel ellátott küldemények április 15-ig a Jelenkor szerkesztőségéhez, József-körút 43. küldendők.

* A női pénztárosok. Egy helybeii kereskedőcégnél folyt le ez a sikerült párbeszéd. Egy kereskedelmileg képzett kisasszony ajánlkozott oda a megüresedett pénztárosi állásra.

— Sajnálom, mondta az egyik — az öregebb cégtárs, nőt nem alkalmazunk.

Nő: Csodálom, uram. Pedig önök sem hallotnak soha olyan női pénztárosokról, akik megszöknek és magukkal viszik a gazdájuk pénzét.

Az öreg cégtárs mondja kedélyesen.

— Nem gyakran, de ha megtörténik, magukkal viszik a gazdájukat is.

* Lázongó község. Az aradmegyei Petris községben valóságos lázadás ütött ki az ott dolgozó mérnökök ellen, a kik a tagosítást végzik a falu határában. A lakosok között ugyanis az a hír terjedt el, hogy az »inzelérek« adó kivétel czéljából mérik a földet és ez bősztette fel őket annyira, hogy a szó szoros értelmében le akarták őket bunkózni. Szerencsére a csendőrség még idejekorán közbelépett és feltartóztatta a dühöngő embereket.

EGYLET.

A szépitési egyesület választmányi ülése. A »Nagyvárad szépitési egyesület« választmánya április 1-én délután 5 órakor ülést tart a városháza tanácstermében.

Irodalom és művészet.

— **Uj ezer évünk hajnalán.** Ily czimvel alkalmi költeményt irt Husz Lajos a milleniumi ünnepek megnyitására különösen iskolák és nevelőintézetek számára. A csinosan kiállított füzet a szerzőnél Debreczenben 30 krért kapható.

— **Felolvasó estély N.-Szalontán.** A nagyszalontai »szabad lyceum« sikerült felolvasó estélyt tartott e hó 24-én a gymnasium tornatermében. Az első felolvasó **Dr. Erlich Mihály** volt, ki a »földmives szocializmusról« értekezett. **Bogdányi Sándor** p. ü. biztos a Röntgen sugarakról, **Talár** gymn. tanár pedig a »vegyi és fizikai tulajdonságairól« tartott felolvasást. Az estélyen közreműködött még a műkedvelők zenekara, mely zenedarabokat adott elő. A zenekarban **Balogh Margit** játszott a ezimbalmon. A felolvasások után bankett volt a »Korona« vendéglőben.

Igazságszolgáltatás.

A garam-kis-sallói vérvád.

(Saját tudósítónk távirati jelentése.)

Budapest, március 26.

Ma foglalkozott a budapesti esküdtszék a »Magyar Állam«-nak azzal a közleményével, melyet mult évi szept. 19-diki számában »Uj rituális gyilkosság« czimén akkor hozott, mikor Balázs János garam-kis-sallói (Hontmegye) földmivesnek kis leányát, Balázs Juliskát halva találták. A czikk azzal foglalkozott, hogy a leánykát rituális czélokra a zsidók ölték meg, és pedig Adler Ignác kereskedő házában, a hol ez alkalomra egy nagy csomó zsidó, köztük egy sakter is, adott egymásnak találkozót. A holttest megtalálását, az ipolysághi törvényszék megszüntette az eljárást, semmi gyanusát sem találván Adlerék ellen. Ellenben konstátálta a bíróság, hogy a közönséges gyilkos esete forog fenn s annak gyanuja miatt egy henteslegény ellen folytatott eljárást, a melyet azonban bizonyítékok hiányában szintén be kellett szüntetni.

A »Magyar Állam« közleménye miatt, a melyet a lapnak Fusz János zselizi róm. kath. káplán, a holttestet eltemető káplán küldött be, Adler Ignác rágalmazás, illetőleg becsületsértés czimén sajtópört indított. A tárgyalást ma

tartották meg a panasz dolgában, de az öreg Adler Ignác nélkül, mert az aggastyán, amint ismeretes, most két-három hete elmezavarában öngyilkossá lett. Helyette gyermekei: Adler Sándor és Adler Gizella kérték az eljárás folytatását és ők ketten ültek ma a panaszosok helyén.

Rendkívüli érdeklődés mellett kezdették ma meg az esküdtszéki tárgyalást, a melyen Fusz lelkész egy hírlapban közzétett vádjai miatt felelősségre vonták. A Balázs Juliska elpusztulásával foglalkozó czikk arra a következtetésre jut, hogy a rituális részvétel bizonyos. Mert eltekintve a bonczolás eredményétől: 1. A kis leány elment Adlerhez pálinkáért és nem jött többé vissza. 2. Adler Ignácnál a gyermek eltünése idején három kocsiira való zsidó és köztük egy sakter is volt. 3. A leány oly palaczkkal ment pálinkáért, amelyben azelőtt eczet volt. Adler azt állítja, hogy adott a leánynak pálinkát, holott az üveget megtalálták és abban még 8—10 csepp eczet volt. 4. Egy molnárlégény a hulla megtalálása előtt azon a helyen (a szigeten) látta Adler Ignácot.

— Ennek daczára — így szól a közlemény — a hatóság a zsidót nem bántja, mert ilyen az igazságszolgáltatás hazánkban, mikor a recipiált hazafiakról van szó.

A közlemény kéziratából a »Magyar Állam« közölte az utolsó sorokat, a melyekben Fusz káplán eképen nyilatkozik:

— Kérem a szerkesztőséget, foglalkozzék ez ügyvel, mert csak nem engedjük meg, hogy ha már a zsirunkon élnek ezen recipiáltak, vérünket is vegyék.

A teremben, melynek karzatát hölgyek töltik meg, pont tíz órakor jelenik meg a bíróság és a 36 esküdt. A tárgyalást Zsitvai Leo elnök nyitja meg, aki mellett Cseke Kálmán és Czékélius Marsal szavazóbírók ülnek, jegyzők Krenedicz Gyula és még Barna aljegyző. A panaszosok padján ülő 25 éves Adler Sándor és a 20 éves Adler Gizella jogi képviselőjeként Guthi Soma dr. fővárosi ügyvéd jelent meg. A vádlott lelkész, aki papi öltözetben van jelen a tárgyaláson, védőjeül Hortoványi József dr. orsz. képviselő és ügyvédet kérte fel.

Miután az elnök konstátálta a felek jelenlétét, megkezdik az esküdtek kisorsolását. Ugy a panaszos, mint a védő erősen válogatnak az urnából kikerült nevek közt. Az esküdtszéki szolgálatra beidézett gróf Esterházy Mihály, gróf Battányi István és báró Andreánszky Gábor otthon maradtak s csak egy mágnás báró Hammerstein Richárd jött el a tárgyalásra, de ez sem került az esküdtek ítélő tanácsába. — Hortoványi védő vetette vissza. Az esküdtszék tagjai lettek: Lakos Lajos, dr. Kovács Ernő, Telkes Simon, Kempner Miklós, dr. Fittler Dezső, Förster Ottó, Szmracsányi Miklós, Vég Arthur, Vészi József, Egyedi Lajos rendes tagok és Högyes Ferencz, dr. póttag. — A két utolsó rendes tagnál és a póttagnál már a felek mind egyike kimerítette visszavetési jogát, úgy, hogy ezek tisztán a kisorsolás révén jutottak a zsüri tagjai közé.

Tizenegy óra volt, mikor az esküdtek le-tették az esküt és az elnök kihallgatta az általános kérdésekre a vádlottat:

Fusz János 25 éves, dinnyési fejmegyei születésű, büntetlen előéletű róm. kath. pap, jelenleg Hontmegyében, Zselizen segédlelkész.

Ezután felolvassák a panaszos vádlevelét, melyre a védelem, semmiféle észrevételt nem tesz, majd felolvasásra kerül maga az inkriminált czikk is egész terjedelmében. Az elnök hangsúlyozza, hogy a czikk a »Magyar Állam« 1895. szept. 19-iki számában látott napvilágot.

— Ez a dátum — ugymond az elnök — szerepet fog játszani a bizonyítás során!

Elnök: Kérem a főtisztelendő urat, álljon a bíróság elé! Ön irta e cikket?

— A levelet én irtam, a bevezetést nem.

— De ez a kitétel már az öné, hogy: »A rituális vérvétel bizonyos«?

— Igen, az tölem való.

— Kivánta, hogy a közlemény megjelenjék a lapban.

— Azért irtam.

— Ki törölte ki alóla az ön névalírását?

— Valószínűleg Szemcz Emil szerkesztő.

Az elnök felolvassa Fusz levelét, mely azzal kezdődik, hogy a »Budapesti Hírlap« hirt

adott »La bete humaine« czimén a Balázs Juliska haláláról, de a gyilkosról nem szól. A hír igaz, de a kis leányt a zsidók ölték meg, több késvágást és szurást ejtve rajta. Azután jönnek a részletek.

— Mi indította tisztelendő urat a czikk megírására?

— Hogy leirjam a gyilkosságot.

— De hisz akkor már folyt a hatósági vizsgálat, a bonczolásnál szeptember 12-én ön is jelen volt?

— Igen.

— A bonczolás és temetés után hol vette ön az adatokat?

— Ott a kis faluban, 12-én.

— Ön levelét csak 17-én irta?

— Szeptember 17-én.

— Miért várt öt napot?

— Vártam, hogy nem-ernak a lapok róla.

— Csak az ön privát nézete volt, hogy a rituális vérvétel bizonyos?

— Felhívni akartam erre a hatóság figyelmét.

— Miért irta, hogy »ilyen a vizsgálat mikor recipiált hazafiakról van szó«; hisz ön értelmes, tanult ember és akkor a vizsgálat még csak a legelején volt?

— Az alatt a behatás alatt irtam, hogy a két Váraljait Kiket ártatlannak tartottam, elfogták s elvitték.

— Temetés után nem volt ön többet a színhelyen?

— Garam-Kis-Sallóról mindjárt távoztam.

— S nem ment oda ki később megtudni, hogy mi is történt, kit hallgattak ki?

— Nem mentem.

— Hát enélkül állit az ország elé ilyen váddal?

— Beszéltem valakivel mégis.

— Kivel? mondja nyíltan!

— A gyermek anyjával, aki hozzám jött panaszra.

Guthi dr.: Közlés végett küldte ön levelét a M. Államhoz?

— Azt a szerkesztőségre bízam.

— Mit ért ön az alatt, hogy Váraljaiék miatt irta levelét?

— Mert azokat ártatlannak, becsületes embereknek ismertem.

A bizonyítás kérdésében Hortoványi dr. azt a kijelentést teszi, hogy nem annyira a bünességgel magával akar foglalkozni, mint inkább azokkal a ténykörményekkel, melyek vádlottat levelemegírására indokolták. Kéri mindenekelőtt tehát a btkv. 263. §. d., pontja értelmében. mivel az esetet illetőleg már szept. 12-én hatósági vizsgálat folyt, az irodánál levő több okiratot felolvasni, nemkülönben egész terjedelmében a bíróság megszüntető határozatát is. Tanukra is hivatkozott volt, de ezeknek kihallgatását a bíróság nem rendeli el.

Guthi Soma br. nem ellenzi a bizonyítást semminő irányban. Megjegyzi, hogy a védő által említett tanuk kihallgatását ő is kérte, mert hisz azok ép a vádlott előadásának valótlanságát bizonyították. Óhajta, hogy azok a tanuvallo-mások most még is kivétessenek, nehogy a védelem utóbb előálljon és azt mondja, hogy valami bizonyékatól elesett. A maga részéről még négy erkölcsi tanut is bejelent.

Hortoványi dr. bemutat felolvasás végett két bizonyítványt, melyek szerint a faluban a kérdéses időben sok zsidó volt.

Guthi dr.: E közölmény bizonyítására a vádlott ur Kristóf Eszter tanura hivatkozott volt, aki azonban megczáfolta őt akkor. Kérem tehát a Kristóf Eszter vallomásának felolvasását.

Zsitvai elnök: Jó lesz ha először a megszüntető határozatot olvassuk fel, azután pedig a tanuvallo-másokat, melyekre a megokolásban hivatkozás történik?

Hortoványi dr.: Amint méltóztatik.

Az elnök kihirdeti a határozatot: A sajtó-bíró-ság helyt ad a bizonyításnak, még pedig a btkv. 263. d. pontja alapján és figyelemmel a 264. § 3. pontjára. Eszerint megtörténnek a felolvassák, és kihallgatják a panaszos erkölcsi tanuit.

A bizonyítást aztán azonnal meg is kezdik az erkölcsi tanuk kihallgatásával, akik közül Vigrovics Bertalan hontmegyei nyug. főszolgabíró az első tanu.

(A tárgyalás folyik.)

Törvényszéki tárgyalások. A nagyvárad kir. törvényszék ma Millye Gyula elnöklete alatt nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek végtárgyalás alá.

Krecsun Onucz magánlak sértés büntette és más büntetendő cselekmények.

Keserü András és társa zsarolás vétsége.

Treba György tüzvész okozás vétsége.

Mandel Mór vétkes bukás vétsége.

Pásztor Sándor ingó vagyron szándékos rongálásának vétsége.

REGENY-CSARNOK.

R O C C O .

Irta: Arda Trüd.

Fordította: Bércziházi Bérczy Margit.

S az idegen lovas lépésben távozott. Marionnak hirtelen eszébe jutott valami, s anélkül hogy meggondolná mit tesz, teljes erejéből kiáltozni kezdett:

— Monsieur! Monsieur!

A nyalka vadász magfordult a nyergen.

— Ha vissza jön — úgy mondja meg nekem, ki van a kastélyban? N'est-ce pas?

— Mindenesetre. Tudakozni fogok, s majd hirt adok neked.

Midőn megfordult, jól látta, amint kis virág csokorja a bájos leánya övében pompázott. Magába nevetve dúdolgatott, míg a refrain messze hangzón ismétlé:

»N'en a de plus belle que toi

En tout ce pays de France!

Még többször is visszafordult, egész addig, míg a park fái mindent eltakartak. De a kis csike kis pöszike — a mint ő nevezé — már régen visszamenekült a házba.

Marion és Jeanette jó ideig mulattak a különös találkozás fölött, miglen eszökbé jutott az aprómarhák étetése. S ezután még elvégeztek mindenféle más házi dolgot, más események nyek fölött kaczagva, a magányos vadászról egészen megfeledkeztek. Azaz hogy csak Jeanette. Mert Marion nagy ezüstveréses mise könyvébe tette a kis virágokat, — de erről sem Jeannenak sem Jeanettenak nem szólt.

III.

Másnap az idegen ígéretéhez képest ismét megjelent a mezőn, hogy Marion kérdéseire feleletet hozzon. De a majorság látszólag elhagyatottan állott, és sem hangos halló kiáltásai, sem vadász kurtjének vig zenéjére nem jött válasz.

Egy darabig kedvetlenül ödögötte a közelben, majd visszatért ugyanazon úton, melyen jött volt.

Marion szöke fejcskájában ezalatt más elhatározás fogalmazott meg. Mily remek gondolat! Bizonyára ez lesz legsikerültebb összes tréfái között, a melyeket életében elkövetett.

Ha az idegen vadász egyszerű, paraszt leánynak nézte, úgy mások is csak úgy fognak járni. Elhatározta, hogy Jeanette ünneplő ru-

háiban inkognitó látogatást tesz bonne-maman-nál, ki után már amúgy is szörnyen vágyott.

Rövid szürke szoknyácskájára felöltö a kékes pirosan viritó felsőruhát, hamar belebujva a szűk pruszlikba, esinosan megtűzögeté nyakán és mellén a csinos fehér kendőcskét; fejére hófehér főkötőcskét tön, mely azonban csak félig takarja a hullámos arany haj tömegét. Így elkészülve vigan tipegett előre a park árnyas útjain.

Jeanettenak el kelle őt kísérnie. Máskor nem volt félnék Marion, de ma valami titokzatos homályos sejtelem szállotta meg és tartotta remegésben. Isten tudja kivel találkozhat?

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A német császári pár Bécsben.

Bécs, márcz. 26. (Saját tud. távirata.) Vilmos német császár és felesége, a jövő hónap 14-én Olaszországból Bécsbe érkezik királyunk látogatására.

Fejérvary Huberth-affér.

Budapest, márcz. 26. (Saj, tud. táv.) Fejérvary br. kijelentette, hogy mind az a mit Huberth nyug. vezérőrnagy levelében ir valótlan. Huberth. kit a Semnecz ügyből kifolyólag nyugdíjaztak, ezért elégtételt fog kérni a minisztertől.

Elhunyt báró.

Budapest, márcz. 26. (Saj. tud. táv.) Báró Kemény János ma hajnalban Budapesten meghalt.

Debreczen városa és Fejérvary.

Debreczen, márcz. 26. (Saj. tud. táv.) Debreczen városa mai közgyűlésen kormányparti manőverrel bizalmat szavazott Fejérvarynak Kassits ismeretes támadásával szemben.

A garam-kis szállói vérvád.

Budapest, márcz. 26. (Saj. tud. táv.) A garam-kissallói vérvád ügyében az esküdtsek este kilencz órakor hozott határozatot. A vádlottat 9 szóval 4 ellenében a rágalmazásban vétkesnek mondták, a miért 14 napi fogságra és ötven forint fizetésére ítélték el.

Közgazdaság.

Szőlőbirtokosok figyelmébe. Márkus János hegybíró, telepintező értesíti az érdekelteket, hogy a nagyvárad amerikai szőlőtelepen a napszámot ezen a héten 50 krral fizetk.

A kérődzők bevitele Sziléziába. Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala a földmivelésügyi m. kir. miniszter 16452/III. 2. sz. körrendelete folytán közhírré teszi, hogy a kérődzőknek a ragadós száj- és körömfájás esetleges behurcolásának veszélye miatt Sziléziába való bevitele Szilágymegyéből meg van tiltva; ellenben a már járványmentes Abauj-Torna, Bereg, Esztergom, Hunyad, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Komárom, Ugoosa, Zala és Zemplénvármegyék-ből származó kérődzőknek Sziléziába való bevitele ismét meg van engedve.

A hasított körmű állatok kivitele. Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala, a földmivelésügyi m. kir. miniszter 16962/III. 2. 896. számú körrendelete folytán közhírré teszi, hogy a svájci szövetség tanács a hasított körmű állatoknak az osztrák-magyar monarchia területéről Svájcba való bevitelét f. évi márczius hó 4-től kezdődőleg megtiltotta.

Terménytőzsde.

Budapest, márczius 26.

B u z a tavaszra, bácskai	7.10
» tavaszra, északi	7.11
» szeptember-októberre, bácskai	6.76
» szept.-okt.-re északi	6.77
R o z s tavaszra, bácskai	6.42
R o z s tavaszra, északi	6.43
T e n g e r i június-júliusra, bácskai	4.17
» jun.-jul.-ra, északi	4.19
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.65
» aug.-szept.-re, északi	10.75

Bécs, márczius 26.

B u z a tiszai	7.35—7.65
» bányási	7.15—7.55
» bácskai	7.15—7.45
» szokványáru őszre	0.—0.—
» szokványáru tavaszra	0.—0.—
R o z s tiszavidéki	6.90—7.05
» szokványáru őszre	6.63—6.65
» szokványáru tavaszra	6.73—6.75
T e n g e r i magyar	4.60—4.70
Z a b, magyar kereskedelmi	6.70—4.89

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. márczius 26 án.

Magyar aranyjárdék 4%	121.50
Magyar koronajárdék	99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	123.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.10
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcsön	160.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	143.25
Osztrák járdék papirban	103.75
Osztrák járdék ezüstben	100.75
Osztrák járdék aranyban	122.25
Osztrák korona járdék	101.25
1860. osztrák államsorsjegyek	147.25
Osztrák magyar bankrészevény	980.—
Magyar hitelbank részevény	433.50
Osztrák hitelintézeti részevény	375.50
Osztrák-magyar államvasuti részevény	359.—
20 frankos arany (Napoleonör)	955.—
Német birodalmi márka	58.90
London vista	120.60
Páris vista	47.82—
20 márkás arany	11.78

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

FELTÜNŐ! sok pénzt takaríthatnak meg a párisi petroleum-izzófény-hüvelyek használatával.

HÁZIASSZONYOK Párisi petroleum-izzófény-hüvelyek.

Minden hüvely 15 kr.

Szabadalmazva minden iparállamban. — Minden darab több hétre fehér világitást ad.

Legnagyobb világító-erő legkisebb petroleum-fogyasztásnál.

Nincs korom! Nincs szag! A legrosszabb petroleum is meglepő fehér világgossággal ég.

A hüvely úgy a mint van, bele lesz dobva a petroleum-tartóba és 24 óra után már meglepően fehér fényt kapunk. Ha a petroleum kiégett, több héten át utántölthető a nélkül, hogy ki kellene venni. **Az első esetben figyelni kell, hogy a lámpa tiszta legyen és a bél le legyen vágva.**

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan expediáltatnak. — Magyarországon egyedüli elárusítója: **BRAND A.**

Budapest, Kalap-utca 15. szám.

Minden városban kerestetnek viszont elárusítók,

(68) 17—20

Szülők figyelmébe!

A tavasz közeledtével van szerencsém értesíteni az igen tisztelt Szülőket, hogy **Szaniszló-utca 716/22. sz. volt Eleméri-féle hazban levő**

óvodámba

még folyton veszek fel gyermekeket, miért is tisztelettel felkérem, hogy beiratás által engem becses bizalmukban részesíteni sziveskedjenek.

Kiváló tisztelettel

Bázár Győzőné,

okl. tanítónő.

71 3—3

5161. sz.
1896.

Nagyvárad város tanácsától.

Ajánlati felhívás.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 357/19598. sz. a. kelt és a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter ur 7417/III. 896. sz. leiratával jóváhagyott határozata alapján, Nagyvárad város területén építendő:

tűzér-laktanya

építési munkálatainak vállalatára a nyilvános pályázat ezennel kiíratik.

Az építési hely közvetlen a »Ferencz József« laktanya mellett nyugat-felé fekvő terület. Az építendő laktanyában a felsőbb helyen jóváhagyott építési program és általános tervzet szerint **négy tűzer üteg számára elhelyezendő lesz.**

1. két főbájtárat épület.
2. egy tiszti laképület.
3. egy allisztli laképület és irodák.
4. egy konyha, markotányos, vívó és torna épület.
5. két legénységi épület.
6. egy kovács műhely.
7. négy istálló legénységi lovaknak.
8. egy felszerelési raktár épület.
9. egy lőszerelvényi raktár épület.
10. egy istálló beleg lovaknak.
11. két jármű szin épület.
12. egy löveg és szekér- szin.
13. egy fedett lovagló épület.
14. egy nyitott szin.
15. külső munkák czime alatt vannak fel-

véve: a nyit lovagló terek, torna helyiség, trágyatartók, hamu és szemét vermek, kutak itató vályuk ültetvények egy felállóhely rendezése, járdák mint összekötő utak, az egész kaszárnya terület feltöltése, és kavicsolása összekötő utakkal, a tervek szerint szükséges kerítés felek vasrácsok, bejáratok kapuk, deszka és léczkerítések, csatornázás, végül egy út készítése illetve feltöltése a laktanya mellett az aradi uttól a Peczeig

A vállalatához nem tartoznak: a fedett lovagló épület fedelének vasszerkezete, a vízvezeték berendezés és egy duzzasztó műhiddel együtt a Pecze patakon

Az összes épületek, a butorzaton kívül, teljesen berendezve kályhakkal, takarékos tüzhelyekkel felszerelve, állítandók elő. A csatornázáshoz tartozó munkák a tervábrán vannak kitüntetve.

Az építésnél a vállalkozóval annak idejében megkötendő szerződésen kívül irányadók még:

1. A felsőbb helyen elfogadott építési tervzet, továbbá a beszállásolási törvény 5-ik §-ához kiadott »Utmutatás az ujonnan építendő laktanyák tervezésére.
2. A városi mérnöki hivatal által készített

tervek és építési leírás a temesvári 7-ik hadtest parancsnokság által tett külön megjegyzésekkel.

3. A városi mérnöki hivatal által készített részletes költségeloirányzat.

4. Az általános feltételek.

5. A különös feltételek.

6. A városi egység árjegyzék, végül

7. Ezen ajánlati felhívásban kikötött feltételek.

Az építési tervek, költségvetés, építési leírás és egységi árjegyzékek a városi mérnöki hivatalnál a hivatalos órákban megtekinthetők.

A költségeloirányzat a vállalat általános és különleges feltételeit tartalmazó füzet és a városi egység árjegyzék a mérnöki hivatalban 20 frtért megszerezhető, vagy az összeg előlege beküldése után postán is megküldetik.

A vállalat főteltételek a következők:

1. Az összes munkák egy fővállalatnak adatként ki, egyes munka nemekre vagy részletekre ajánlatot tenni nem lehet.

2. Minden ajánlattevő köteles bányapénz fejében az ajánlatok benyújtására kitűzött határnapot megelőző nap déli 12 óráig 30000 frt. azaz Harmincezer forint készpénzben vagy a törvényben megállapított óvadékképes értékpapirokban a városi letét pénztárban letenni s az erről nyert nyugtát ajánlatához csatolni.

3. A bányapénzt az ajánlatához csatolni nem szabad. Az ajánlatok csak hivatalosan megállapított s a városi mérnöki hivatalnál díj nélkül kapható ajánlati űrlapokon nyújthatók be.

Megjegyeztetik, hogy a benyújtandó ajánlatok közül azok, melyekben határozottan kifejeztetik, hogy az egyes ipari munkákban a fővállalat érdekeinek sérelme nélkül a helybeli iparosok is részletetnek, különös figyelembe fognak vétetni.

Minden egyéb feltételek a fentebb említett füzetben foglaltatnak.

Felhivatnak tehát a vállalkozni szándékozók, hogy a bányapénz letétét igazolást nyugtával s 50 kros bélyeggel ellátott ajánlatukat, **legkésőbb f. évi május hó 2-ik napjának délelőtt 9 órájáig alulírt kezeihez annál is inkább nyujtsák be mivel az ezen határidőntúl érkező ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.**

A beérkezett ajánlatok ugyancsak 1896 évi május hó 2-án délelőtt 10 órakor fognak a városi tanács által **Sal Ferencz** kir. tanácsos polgármester elnöke alatt kiküldött laktanya építési bizottság és az állandó árlejtési bizottsággal egyetemben felbontatni és nyilvánosan felolvasatni, mely eljárásnál az ajánlattevők is jelen lehetnek.

A városi törvényhatósági bizottság azonban fentartja magának a jogot, a beküldött ajánlatok közül tetszése szerint választani esetleg a körülményekhez képest új pályázatot hirdetni.

Kelt Nagyváradon, 1896. március 18.

Sal Ferencz,

85 3—3

kir. tanácsos, polgármester.

HÍRES, VALÓDI 301 24—36

MARIACZELLI GYOMORCSEPEK.

Készíti BRADY KÁROLY, „Az őrangyalhoz“ címzett gyógyszerárában
Kremsierben (Ausztria, Morvaország.)

Ezen kitűnő gyógyhatással bíró cseppek, melyek nevezetesen **gyomor- és altesti bántalmak, gyomo göres és kolikánál** évek hosszú során át asználtattak úgy felnőtteknél mint gyermekeknél, s melyek étvágyhiánytól oly hathatósan bizonnyítanak, ma-radandó hírnevére tettek szert, sőt még híres orvosok érdekeit is előmozdították.

A legtöbb betegség rontott gyomor és étvágyhiányból keletkezik, mely betegségek — különösen az alatt felsoroltaktól — a cseppek használata szerencsésen megóv, ha csak belőlük háromszor naponta csupán egy kávéskanállal veszünk.

A máriacelli gyomorcseppek hatása a következő esetekben túlhalad minden más szert, különösen étvágyhiány, rosszszagú lehelet, gyomorgyengeség, zelek, felbőfőzés, kolika, gyomorkatharus, gyomorégés, aránytalan nyalkaképződés, sargaság, utálat és hányás, főfajás, ha a gyomortól ered, gyomorgöres, székszorulás, eldugulás, a gyomor túlterhelése ételek és italok által, májlep- és vesebetegségek (aranyér).

Ezen cseppek több mint 200 év óta azon tapasztalást nyújtottak, hogy a legtöbb gyomor és altesti bántalmakat gyógyítják, sőt még hosszú több mint 100 éves életkorra segítettek.

Ambrosius pater, a ferencziek klostornak egy apátja Svirában a Carmel-hegyen volt feltalálója, miért őt egész Svirában és Palestinában esodálták, ki ott segített, a hol már segítség lehetetlen volt. Ő maga használnván ezen cseppeket, 107 évet élt alya és anyja pedig 110 évet. Ezen szert halála után egy rokonnak örökölte, pater Servien konstantinápolyi pap, ki ezt mint titkos szert kevésnek nyújtotta s csak később szintén egy rokonuk, ki az orvosi pályán Rómába volt, ismét megalkotta régi megérdemelt hírnevét.

Pater Gregor, főtisztelendő apát az athosi kolostorban 98 évet élt és egy másik apát ugyanezen kolostorban 102 évet. A muranói invalidus szállodában 1838-ban meghalt egy 100 éves tiszt, Kovács János, ki tényleg hosszú életét ezen cseppeknek köszönhette. Erzsébet hercegnő Innsbruckban, ki a legtöbb orvos gyógyíthatatlannak mondott, ezen cseppek használata által még sok évet élt.

Ilyen tények mellett ezen cseppek eleinte csak kolostorokban, később kórházakban és Európa legtöbb városában mint megbecsülhetlen szer a legjobb sikereket mellett használtattak. Végül még megemlítendő, hogy ezen cseppek — melyek sok híres orvos által elismertettek — alkalmazzák minden más orvosság vegyét nem képezik, hanem különféle szerencsésen megválasztott délszaki növények preparált nedveit, melyeket évente a Libanon hegyén Kis-Azsiában gyűjtenek és mindig friss állapotban Európába lesznek küldve.

A máriacelli cseppek gyöngyöden oldódnak, igen kellemes keserű ízű, bínak és reggel éhgyomorra, továbbá ebéd előtt és este lefekvés előtt egy-egy kávéskanállal bevendők gyermekeknek csak egy 12 madrényit kell adni és friss vízzel vagy vizezett borral leöntendő. Bevetel a cseppek az egész életrendszernek élénkítést, erőt és bátorságot kölcsönöznek. Meg kell jegyezni, hogy a cseppek folytonos használata által a fennb íleztet betegségek bármelyike 2—4 hét alatt teljesen megszűnik. Magától értődik, hogy a mellett szigorú életrendet kell követni.

Használati utasítás.

Ovás! Lelkiismeretlen hamisítók megkísérelték csekélyebb értékű praeparatumokat ugyanazon, vagy hasonló név alatt áruba bocsátani s azokat valódi Máriacelli gyomorcseppeknél eladni. Mindenkit óva intünk ezen hamisítványok megvásárlásától, nehogy azok használata káros következményeket vonjon maga után.

A több mint 200 év óta ismert valódi **Máriacelli gyomorcseppek a legnagyobb gyogyerevel bíró növényekből készültnek s valódiságuk jelétül vörös az idenyomatott vörjegy s atáírással ellátott papírba van csomagolva és a minden üveghez mellékel használati utasításon meg van jegyezve, hogy Gusek H. Kremsier-i nyomdájában készült.**

Egy üveg ára 40 kr. — Kettős üveg ára 70 kr.

A híres, valódi Máriacelli gyomorcseppek a következő gyógytárakban kaphatók.

Magyarországban: Budapest, Török József király-utca, Petri Ottó, Székely A., Budai Emil, Városháza 9. Buttyán Tomcsányi L., Abony, Lukács Gy. Apátin, Rátajay Th. Apáczta, Bonomy Antal, Arad, Ring Lajos, Kiss István, Schaller A. Aranyos-Maróth, Birtó Károly, Aszód, Pócsa A. Paja, Hollósy József, Nagy Sándor, Bányalyp, Aaró András, Bányai-Selye, Uvira Fr. Bares, Kohut Sándor, Béla, Tómer János, Perettyó-Tifalau, Tamassy G., Bicske, Góldner Károly, B.-Csaba, Vassag, B.-Gyarmat, Cserevnyák Gy., Kanitz Odón, B.-Mágoos, Szép Géza, B.-Szarvas, Bugyis A., Bonyhad, Kramlin József, Bazin, Meisl Fr. Czegled, Bohus Ed., Zalai, Csakova (Temes), Toldy Sándor, Cseneg, Rütner J. Csepreg, Kokas Mihály, Cs.-Szerényi, Barta T. Debrecezen, Gölti Nándor, Tóth Béla, Mihalovics István, Dr. Rotschnek Emil, Tamassy János, Dettla, Braumüller F., Diószegh, Vaday Ignác, Dobosina, Tircsér, Poldova, Kos József, Dorozsma, Karesay Károly, Duna-Pataj, Mndra Pal, Enying, Adler Emil, Eperjes, Makowicki, Molitonsz István, Eger, Irgalmas barátok, Köllner L. Özyegye, Büvath L., Emihályfalva, Mátray István, Ersekújvár, Mészáros, Felka,

Cornides K. Fekete Ardo, Szempák Géza, Fiume, Mizzán A. Pecs, Irgalmas barátok, Zsiga László, ifj. Erreth János, Sipocz István, Göbel Kálmán, Gödöllő, es. és kir. udv. gyogy. tár. N.-Beckerkerk, Kellner J. Moeckovesák D. Nagy-Kani zsa, Prager Béla, Belusz Lajos, Nagy-Kikinda, Neuhold Károly, Panajoth Sándor, Nagy-Leker, Bolyos Gyula, Nagyvárad, Ember E., Molnar Lajos, Nyiry György, Hering Sándor, Győrött, Meltschmiedt J. Hadhaz, Farkas Odón, Hajós, Martinovich J. Hatzfeld, Holcz Mátyás H.-M.-Vásárhely, Bereczk Péter, Kiss Gyula, Németh L. Holcs, Milbauer R. J., Homona, Szekerak Ambrus, Hosszafalu, Jekelius G. Kocsu-Pályi, Sárosy Imre, Huszt, Keresztes József, Iglo, Gartner Eilman, Ipolsyag, Berkó István, Jászberény, Merkl J., Csaba, Horváth Kálmán, Kalocsa, Horváth Károly, Káloz, Jeges Antal, Kápolna, Egerlaud K., Kápolnas-Nyék, Hankóczy E. Kaposvár, Czollner, Patak Andor, Kapuvár, Vayroskay János, Karánszab, Müller J., Ristic, Kassa, Gállic Géza, Mégay Gusztáv, Molnar Lipót, Waudraschek Károly, Keeskemét, Katona, Molnar, Farkas J. Bódogh F. Kékes, Scheint A. Késmark, Genersich Károly.